دولت اسلامی افغانستان
وزارت تعلیم و تربیه
ریاست تالیف و ترجمه

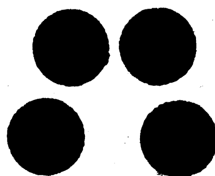
قرائت دری

برای صنف چهارم

قرائت

دری

برای صنف چهارم

سال ۱۳۷۰ هـ ش

مؤلف : الحاج عبدالحفیظ (توکل)

اعضا شورا : روزه گل (وحدتی) ، امیر محمد (منصوری)

باطن شاه (صافی)

خطاط : تاج الدین

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

رهنما برای معـــلم :

۱- معلم صاحب باید با لباس پاك و لبخند داخل صنف شود .

۲- قبل ازینکه معلم صاحب داخل صنف میشود باید پلان درسی را باخود داشته باشد.

۳- پلان درسی باید مطابق ساعت درسی ترتیب وتهیه شود. برای معلم ضروری است که درین مورد دقت تام نماید .

٤- برای اینکه در تدریس موثریت پیدا شود برای معلم ضروری است، که طرز یا روش تدریس خود را یکنواخت نسازد :

٥- معلم صاحب باید به وقت معین به صنف داخل شود.

٦- معلم صاحب خود را به صفت همکارنشان دهد نه به صفت آمر وجابر.

۷- برای معلم صاحب لازم است که در وقت داخل شدن به صنف سلام بگوید.

۸- در شروع درس جدید معلم صاحب باید "بسم الله الرحمن الرحيم" بگوید.

۹- معلم صاحب برای تدریس خوبتر فضای مساعد را درصنف ایجاد نماید.

۱۰- برای استاد لازم است که حاضری شاگردان را در وقت معین بگیرد.

۱۱- معلم صاحب باید وظیفه خانگی شاگردان را ملاحظه نموده و آنها را به اشتباهات و غلطیهای شان متوجه سازد .

۱۲- معلم صاحب باید بادرنظرداشت مقوله " كَلِمُوالنّاس عَلى قدرعقولهم "
تدریس نمایدیعنی تدریس باید به سویه ولسان شاگردان صورت گیرد.
۱۳- معلم صاحب باید شاگردان خود را درجریان تدریس ارزیابی نماید.
۱٤- برای معلم صاحب لازم است که بین شاگردان خود مناسبت حسن نیت
و برادری را قائیم نماید .
۱۵- معلم صاحب باید شاگردان خود را بشناسد تا درتدریس مؤثریت به
میان آید.
۱٦- معلم صاحب بایدشاگردان خود را درتدریس سهیم سازد .
۱۷- معلم صاحب باید بعداز ختم درس به شاگردان موقع دهد که سوالات
خودرا مطرح سازند.
۱۸- معلم صاحب باید به شاگردان وظیفه خانگی بدهد .
۱۹- معلم صاحب باید با استفاده ازمواد محیطی " سنگ ریزه ها" ".گل"
دانه جواری و غیره عملیات جمع، تفریق، ضرب و تقسیم را عملاً به
شاگردان نشان دهد. و هم از وسایل سمعی و بصری از قبیل چارتها ،
نقشه ها، جداول و امثال آن کار گیرد .
۲۰- برای معلمین محترم لازم است تا به شاگردان درفضای صمیمیت طوری
جواب دهدتا درآینده استعداد سوال نمودن شاگردان پژمرده نگردد.
۲۱- معلم صاحب به شاگردان تفهیم نماید که تمرینات این کتاب را به
کتابچه های خود نقل و درآن حل نمایند .

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد

حمد بی حد بر خدای دو جهان   من همی گویم بجان و هم زبان

خالق هفت آسمان و هم زمین   صانع کون و مکان است او یقین

عرش و کرسی لوح را هم با قلم   جمله را پیدا نموده از عدم

قدرت خود را نموده آشکار   کرده پیدا این جهان ناپایدار

لطف بی حد کرده بر خلق او یقین   بهر عالم اوست رب العلمین

از خدا توفیق می خواهم مدام   تا ثنا گویم خدا را صبح و شام

گر نباشد لطف و احسان خدا   کی ثنای حق توانیم ما ادا

هم فرستاده خدا قرآن خویش   تا قیامت رهنمای ما همیش

فیضی را توفیق گر بخشد خدا
تا بگویم نعت پاک مصطفی

«فیضی»

لغات	معنی	لغات	معنی
حمد	ستایش، توصیف خداوند	ثنا	ستایش و توصیف
کون	هستی، وجود	توفیق	کمک و مدد
مکان	جا، جای بودن	بی حد	بی اندازه
عدم	نیستی و نابودی	ناپایدار	کم دوام، بی دوام
		جان	روح

فعالیت های بعد از درس :

مشق و تکرار :

صنف به دو گروپ تقسیم گردیده قسم داد: طلبا نه بیت به بیت یک گروپ بخواند گروپ دیگر معنی کند و معلم در عین وقت با آنها کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - حمد برای کی گفته می شود ؟

۲ - ما چرا خداوند (ج) را توصیف می نمایم ؟

۳ - خداوند (ج) چه چیز ها را پیدا نموده است ؟

۴ - از خداوند (ج) توفیق چه چیز را می خواهیم ؟

۵ - خداوند (ج) چه چیز برای ما فرستاده است !

۶ - قرآن کریم را خداوند (ج) برای چه بما فرستاده است !

فعالیت گروپی : صنف به چند گروپ تقسیم گردیده و هر گروپ جداگانه راجع به سوال ذیل بحث نمایند و نمایندهٔ گروپ خلص نظریات اعضای گروپ را در پیشروی صنف به دیگران بیان دارد .

ما چرا حمد خداوند (ج) را می گوییم ؟

کارخانگی :

آیا شما کدام دقت حمد خداوند ج را گفته اید و اگر بگوئید به کدام الفاظ خواهید گفت آنرا در کتابچه های تان بنویسید .

نعت شریف

خواجهٔ دنیا و دین گنج وفا — صدر و بدر هر دو عالم مصطفی (ص)

آفتاب شرع و دریای یقین — نور عالم رحمة للعلمین

پیشوای این جهان و آن جهان — مقتدای آشکارا و نهان

مهترین و بهترین انبیا — ره نمای اولیا و اصفیا

گشت او مبعوث تا روز شمار — از برای کل خلق روزگار

دعوتش فرمود بهر خاص و عام — نعمت خود را برا و کرده تمام

لغات	معنی	لغات	معنی	لغات	معنی
نعت	ستایش پیغمبر	شرع	دین و مذهب	مبعوث	فرستاده شده
خواجه	صاحب	مقتدا	پیشوا	دعوت	خواستن
صدر	بالا و بلند	بهترین	بزرگترین		
بدر	ماه شب چهاردهم	اصفیا	پاکان		
مصطفی	برگزیده شده				

فعالیت های بعد از درس:

مشق و تکرار

صنف به دو گروپ تقسیم گردیده قسم داوطلبانه یک گروپ شاگردان بیت بیت بخواند دگروپ دیگر معنی کنند و معلم با آنها کمک نماید.

سوالات برای ارزیابی

۱- پیغمبر ما چه صفات دارد؟

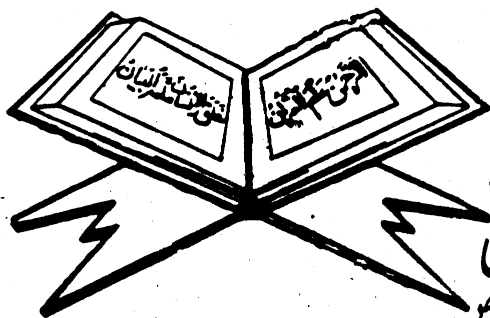
۲ - پیشوای هر دو جهان کیست ؟
۳ - حضرت پیغمبر (ص) برای کدام کسان مبعوث گردیده است ؟
۴ - خاتم النبیین کیست ؟

فعالیت گروپی :

هر گروپ شاگردان طور جداگانه به صفات پیغمبر (ص) فکر کرده و بحث نمایند و نماینده گروپ خلص نظریات گروپ خود را در پیشروی صنف به دیگران بیان دارد .

کارخانگی : نعت شریف را به دقت بخوانید مفهوم آنرا به زبان ساده خودتان در کتابچه بنویسید .

قرآن عظیم الشان

قرآن شریف کتاب بزرگی است که ازجانب خداوند ج، توسط حضرت جبریل ع برای رهنمائی انسانها به حضرت محمد ص نازل گردیده است. همه مسلمانان وظیفه دارند تا از اوامر قرآن شریف پیروی نموده واز نواهی یعنی چیزهائیکه انسان از کردن آن منع گردیده است، اجتناب نمایند.

مثلاً : در قرآن کریم به ما امر شده است که اعمال صالحه و نیک نمائید. از خداوند ج و رسول خدا پیروی کنید. همه مسلمانان متحد و یک دست باشید و همچنان گفته با ظالم دوستی نکنید، هیچکس را به ناحق نکشید. از فسق پرهیز نمائید.

پس وظیفه ما مسلمانان است که خود را از احکام قرآن کریم باخبر بسازیم و به آن عمل نمایم تا سبب خوشبختی دنیا و آخرت ما گردد.

معنی	لغات	معنی	لغات
عمل ها	اعمال	فرود فرستادن	نازل
خارج شدن از راه خدا	فسق	پرهیز نمودن	اجتناب

فعالیت های بعد از درس:

مشق و تکرار:

معلم درس را طور املاء به شاگردان بخواند و آنها در کتابچه های خود بنویسند بعد یک شاگرد کتابچه خود را به شاگرد دیگر داده آنها از یک دیگر خود را اصلاح نمایند و بعداً معلم آنرا ملاحظه نماید.

سوالات برای ارزیابی :

۱ - قرآن کریم ازجانب کی نازل گردیده است ؟

۲ - قرآن کریم برای چه نازل گردیده است ؟

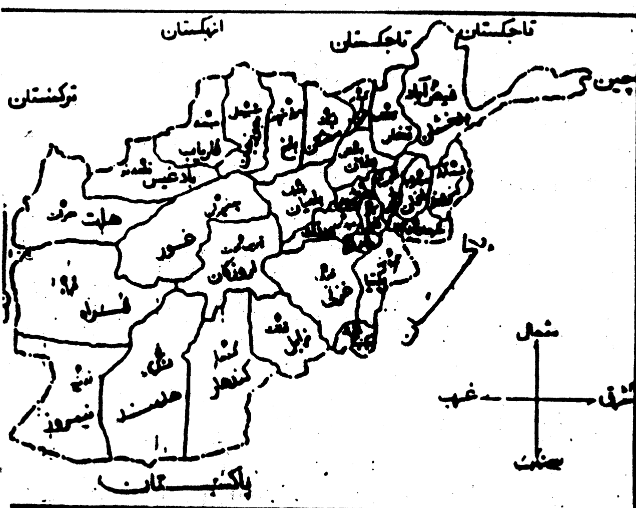
۳ - مسلمانان چه وظیفه دارند ؟

۴ - خداوند به چه چیز ها مارا امر کرده است ؟

۵ - خداوند از چه چیز ها مارا منع نموده است ؟

کارخانگی :

شما راجع به قرآن شریف چه میدانید؟ هرچه که میدانید درکتابچه های تان بنویسید .

دین اسلام
در افغانستان

دین مقدس اسلام به یک ملت و قوم تعلق ندارد بلکه این دین را خداوند ج برای تمام انسان ها نازل کرده است.

به همین منظور حضرت محمد ص و خلیفه های اسلام می خواستند تا اسلام در سراسر جهان پخش گردد.

در وقت خلیفه دوم مسلمین حضرت عمر رض مجاهدین ایران را فتح نمودند و به قسمت های غربی و جنوب غربی افغانستان رسیدند درین وقت خلیفه دوم مسلمانان به شهادت رسیدند تا چند وقت انتشار اسلام به تعویق افتید.

در زمان خلیفه سوم حضرت عثمان رض مجاهدین داخل افغانستان گردیدند وافغانستان در آن وقت بنام خراسان یاد می شد مجاهدین اسلام بعد از جنگ های زیاد به کابل رسیدند چون کابل شاهان تاب مقاومت مسلمین را نداشتند بالآخره بحق گردن نهادند و به این ترتیب کابل بدست مسلمانان فتح گردید. بعد از آن در وقت بسیار کم مردم اکثر قسمت های افغانستان به دین اسلام مشرف شدند. مردم غیرتمند افغانستان از روزیکه این دین را قبول نموده اند شجاعت و دلاوری شان بیشتر شده و همه وقت در برابر دشمنان دین و وطن از خود مقاومت نشان داده شکست و شرمساری را قبول نکرده اند.

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار : صنف به دو گروپ تقسیم گردیده شاگردان یک گروپ یک یک جمله بخوانند و گروپ دیگر غلطی های قرائت آنها را اصلاح نماید . و بعداً در مورد مفهوم آن یک گروپ از گروپ دیگر سوال نمایند .

سوالات برای ارزیابی :

۱- دین اسلام برای کدام مردم نازل گردیده است ؟

۲- در وقت کدام خلیفه اسلام تا سرحد غربی افغانستان رسید ؟

۳- در سابق افغانستان به کدام نام یاد می شد ؟

۴- کابل در کدام وقت فتح گردید ؟

۵- مردم افغانستان بعد از قبول اسلام چه کردند ؟

فعالیت گروپی :

دین اسلام چه خوبی ها دارد ، در گروپ های تان بحث نمائید و نماینده

گروپ خلص بحث را در پیشروی صنف به دیگران بیان دارد .

کارخانگی : یک زُقعهٔ مریضی عنوانی ادارهٔ مکتب در کتابچه های تان بنویسید .

لغات	معنی	لغات	معنی
پخش	پراگنده ساختن	تعویق	تأخیر و معطلی
انتشار	نشر کردن	تاب	حوصله و توان
مقاومت	صبر و حوصله ، پایداری ثبات		

ترانهٔ بهار

هرچه که بیند دیده — خدایش آفریده
خورشید و ماه تابان — ستارهٔ درخشان
درخت و سبزه و گُل — سوسن و سرو سنبل
جنگل و دشت و دریا — پرندگان زیبا
این همه را به قدرت — خدا نموده خلقت

لغات	معنی	لغات	معنی
دیده	چشم	ماه	مهتاب
آفریده	پیداکرده	تابان	روشن
درخشان	روشن	خلقت	پیدایش

فعالیت های بعداز درس :

مشق وتکرار : صنف به دوگروپ تقسیم گردیده یک گروپ متن درس رابخواند وگروپ دیگر آنرا معنی کند وبعداً راجع به مفهوم آن از یکدیگر سوال نمایند ومعلم درعین حال به آنها کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱- چیزهای که به چشم دیده می شود آنرا کی آفریده است ؟

۲ - شما در اطراف تان چه چیزها را می بینید نام بیگیرید ؟

۳ - این همه چیزها به قدرت کی آفریده شده است ؟

۴ - این همه چیزها را برای چه پیدا نموده است ؟

فعالیت گروپی :

راجع به خوبی های بهار در گروپ تان بحث نمائید و نماینده گروپ خلص بحث را بدیگران بیان دارد .

کارخانگی :

راجع به خوبی های بهار هرچه میدانید در کتابچه های تان بنویسید .

حکایت

وقتی به جهل جوانی بانگ بر مادر زدم آزرده به کنجی بنشست همیگفت مگر خوردی فراموش کردی که درشتی میکنی .

قطعه

چه خوش گفت زالی به فرزند خویش
چو دیدش پلنگ افگن و پیل تن

گر از عهد خردیت یاد آمدی
که بیچاره بودی در آغوش من

نکردی درین روز بر من جفا
که تو شیرمردی و من پیرزن

«گلستان سعدی»

لغات	معنی	لغات	معنی
جهل	نادانی	زال	پیره زن
بانگ	آواز	پیلتن	قوی
درشتی	تندخوئی	عهد	زمانه، وقت

لغات	معنی	لغات	معنی
جفا	ظلم	آغوش	بغل

فعالیت های بعداز درس :

مشق و تکرار : به ترتیب نوبت صنفی شاگردان درس را تکراراً بخوانند و در آخر دو نفر شاگرد خلص مفهوم حکایت را در پیشروی صنف به دیگران بیان دارد .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - در وقت جوانی بابا چه کار کرد ؟

۲ - مادرش در جواب چه گفت ؟

۳ - زال به فرزند خود چه گفت ؟

۴ - ازین حکایت چه نتیجه بدست آورده میتواند ؟

کارخانگی : راجع به حقوق والدین از امام مسجد تان معلومات بدست آورده و آنرا در کتابچه های تان بنویسید .

اخلاق حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم

حضرت محمد ص در اخلاق نیکو شبیه و مانند نداشت و تمام صفات خوب انسانی در او جمع بود.

برای رهنمائی مردم هرگونه رنج و زحمت را تحمل میکرد و در خوشرفتاری با خورد و بزرگ بی مانند بود.

با فقیران نشست و برخاست میکرد و با آنها یکجا غذا می خورد یتیمان را نوازش و بیماران را عیادت می فرمودند. از دشمنان کینه بدل نمی گرفت با نیکی دشمنان را دوست می ساخت.

حضرت رسول اکرم ص بسیار با حیا و متواضع بود و در سلام دادن به خورد و بزرگ پیشدستی میکرد.

پیران را احترام میکرد و به خوردان شفقت می نمود از غیبت، دروغ گوئی، سخن چینی و تکبر بیزار بود. با اهل خانه در کارها کمک میکرد. خشم خود را فرو می خورد. مردم را به مساوات، برابری و عدالت دعوت میکرد.
این صفات مردیست که خداوند ج او را رحمت عالمیان خوانده است و نمونهٔ کاملی از اخلاق اسلامی بود.

فعالیت های بعد از درس :

مشق و تکرار :

دو دو نفر دا طلب در مقابل یک دیگر تعین گردند یکی بخواند و دیگر غلطی قرائت او را اصلاح نماید. و معلم با آنها هم کمک نماید.

سوالات برای ارزیابی :

۱- حضرت پیغمبر(ص) در برابر خوردان و پیران چه رویه داشت ؟
۲- در کارهای خانه شرکت میکرد یا خیر ؟
۳- مردم را به چه چیز دعوت میکرد ؟
۴- حضرت محمد(ص) قهر میکرد یا نه ؟

فعالیت گروپی : معلم درس را به قسم املاء به شاگردان بگوید وشاگردان در کتابچه های خود بنویسند وبعداً اعضای گروپ دربین خود آنرا ببینند واصلاح نمایند ومعلم نظارت نماید .

کارخانگی : هرکدام تان یک یک حدیث پیغمبر(ص) را پیدا نموده وحفظ نمایند .

لغات	معنی	لغات	معنی
شبیه	مانند	خشم	قهر وغضب
عیادت	پرسیدن مریض	متواضع	فروتن، عاجز

فضیلت شهید

خداوند ج به انسان وظیفه داده است که مردم را به سوی اسلام دعوت نماید و دین اسلام را به تمامی نقاط روی زمین برساند.

انجام این وظیفه بزرگ بدون جهاد و مبارزه امکان ندارد زیرا دشمنان اسلام در برابر دعوت اسلامی مقاومت می نمایند.

مسلمان باید در جریان جهاد از صبر، استقامت و ثبات کار بگیرد واگر در حین جهاد و مبارزه جان شیرین خود را از دست داد شهید گفته می شود جان سپردن در راه خدا ج شهادت است و هر

شهید مقام بزرگی نزد خداوند ج دارد و خداوند ج
شهید را مهمان خود خوانده و قدر و منزلت بزرگی را
برایش وعده نموده است .

حضرت پیغمبر ص می فرماید که شهید میگوید :
ای پروردگار مرا دو باره زنده کن تا شهید شوم و باز
هم زنده کن تا سر خود را در راه تو بدهم. چون شهید
بزرگی را در آنجا می بیند آرزو می کند تا دو باره زنده
شود و شهید گردد .
علاوه از آن کسی که به مظلومیت و یا در دفاع از مال
و جان خود کشته شود نیز شهید است .

فعالیت های بعد از درس :

مشق و تکرار :

پنج نفر داوطلب درس را قرائت نماید بعداً راجع به مفهوم آن از یک دیگر سوال نمایند و معلم کوشش نماید که اشخاص غیر داوطلب را نیز تشویق به اشتراک در بحث نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱- مسلمان چه وظیفه دارد ؟

۲- شهید کی است ؟

۳- حضرت رسول اکرم (ص) در مورد شهید چه گفته اند ؟

۴- شهید مهمان کی می باشد ؟

کارخانگی : شهدای فامیل و منطقه تان را بشمارید و نام های آنها را در کتابچه های تان بنویسید .

لغات	معنی
ثبات	صبر و پایداری
مظلومیت	بیچاره گی
منزلت	مرتبه و درجه

آزادگی

شاهین کوهستانم   به کام خود روانم

خوکردهٔ جنگلم   آزاد و مستقلم

بندهٔ یک خدایم   از هر کس بی پروایم

شکر است مسلمانم   مجاهد و افغانم

پیرو پیغمبرم   دانا و پیشه ورم

دهقان کاردانم   با سود و بی زیانم

چوپان گوسفندم   از همه کس خورسندم

نجار و آهنگرم   تجار و صنعتگرم

باغبان این دیارم

ز بیگانگان بیزارم

لغات	معنی	لغات	معنی
آزادگی	آزاد بودن؛ جوانمردی	پیشه‌ور	کسیکه کسب را می داند
کام	مراد و مقصد	سود	فایده
شاهین	پرندهٔ شکاری	زیان	نقصان
کاردان	لایق؛ فهمیده	خورسند	خوشحال
دیار	وطن	بیگانه	اجنبی

فعالیت های بعد از درس :

مشق و تکرار :

صنف به دو گروپ تقسیم گردیده بنوبت یک یک بیت یک گروپ بخواند وگروپ دیگر معنی کند به این ترتیب که یک بیت را گروپ الف بخواند گروپ ب معنی کند و بیت دوم را گروپ ب بخواند وگروپ الف معنی کند. ومعلم در قرائت ومعنی با آنها کمک نماید.

سوالات برای ارزیابی :

۱ - آزاد بودن وجوانمردی چگونه بدست می آید ؟

۲ - داشتن کسب وکار چه فائده دارد ؟

۳ - داشتن آزادی چه فائده دارد ؟

۴ - از بیگانگان بیزار بودن چه خوبی دارد ؟

۵ - کسب وکار در آزادی چگونه اثر دارد ؟

کارخانگی : چند کسب و پیشه را می شناسید نام های آنرا
در کتابچه های تان بنویسید .
شما کدام پیشه را برای خود انتخاب می کنید ؟

حفاظت دندان ها

بسیاری از مردم حفاظت دندان ها را در نظر نمی گیرند و سالم نگاه داشتن دندان ها را مهم نمی شمارند به این سبب دندان های شان در ایام جوانی به زودی خراب می شود. دندان نعمت خداوند (ج) است باید پاک وصاف نگاه داشته شوند.

هر قدر در حفاظت دندان ها کوشش شود به همان اندازه دندان ها محکم و دوامدار میگردد دندان های پاک وجلا دار علاوه از آنکه بر زیبائی روی می افزاید از بمیان آمدن امراض گوناگون نیز جلوگیری میکند

آنانیکه دندان های چرکین دارند هر کس از آنها نفرت
نشان میدهد .
و انواع مکروب ها در دهن آنها جا گرفته امراض مختلف
را بمیان می آورد .
شاگردان عزیز ! برای انیکه دندان های تان همیشه
سالم بماند از همین حالا به شستن دندان ها خود را عادت
بدهید هر روز در وقت وضو استعمال مسواک را فراموش
نکنید تا دهن بدبوی نشده و دندان های تان خراب
نشود . حضرت پیغمبر اکرم صلی الله علیه وسلم شبها پیش از
خواب و پس از بیداری و در وقت وضو مسواک
می زدند و پیغمبر ص ، صحابه کرام را دایماً به استعمال مسواک

توصیه می کردند.

استعمال مسواک در محکم نمودن بیره های دندان و دور نمودن چرک و بقایای غذا از دندان تأثیر زیاد دارد.

فعالیت های بعد از درس :

مشق و تکرار :

پنج نفر شاگرد را معلم انتخاب نموده آنها قرائت نمایند و بعداً سائر شاگردان راجع به مفهوم آن از آنها سوال نمایند و معلم حیثیت معاون آن پنج نفر را داشته باشد.

سوالات برای ارزیابی :

۱- دندان ها چرا در ایام جوانی زود از بین می رود ؟
۲- کدام چیز باعث پاکی و محکمی دندان ها میگردد ؟
۳- حضرت پیغمبر ص چه وقت مسواک می زدند ؟

۴ - ما باید در وقت وضو چه کنیم ؟

۵ - مردم نفرت از کی می کنند ؟

فعالیت گروپی : راجع به فائده دندان ها در گروپ های تان بحث نمائید و نماینده گروپ خلص بحث را به دیگران بیان دارد

کارخانگی : کدام وقت که شما ویایکی از اعضای فامیل تان به درد دندان مبتلا شده باشد برای علاج آن چه کرده اید آنرا در کتابچه های تان بنویسید .

حقوق معلم

معلم به ما علم می آموزد و ما را به راه نیک هدایت و رهنمائی می کند و هر مملکت برای آبادی وطن خود به علمائ ضرورت دارد و معلم با رهنمائی و کوشش خود در مملکت عالم تربیه می کند.

اگر راهنمائی و کوشش معلم نباشد در وطن ما علمائ به وجود نمی آید وقتیکه علمای دلسوز نداشتیم وطن ما آباد نمی شود پس معلم قابل احترام است.

شاگرد خوب به معلم خود سلام میدهد سخنان او را گوش می نماید و به آن عمل می کند و در درس های خود کوشش می نماید

و به سوالات معلم مؤدبانه جواب میدهد و کارخانگی
خود را همیشه منظم انجام میدهد .
معلم در خوشی وغم شاگرد و شاگرد در خوشی وغم
معلم شریک است وقتیکه برای معلم غم واندوه
پیش شد باید نزدش برویم او را دلجوئی نمایم
وقتیکه معلم مریض شد به دیدارش برویم وقتیکه به
کمک احتیاج پیدا نمود باید او را کمک نمایم همیشه
با معلم مؤدبانه حرف بزنیم و رفتار نیک نمایم .

فعالیت های بعد از خواندن :
مشق و تکرار : معلم درس را طور املاء به شاگردان بخواند

و شاگردان در کتابچه های خود بنویسید و معلم از چند نفر را طور نمونه
در صنف اصلاح نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱- معلم برای ما چه می کند ؟

۲- معلم کی را تربیه میکند ؟

۳- اگر علما نباشد به مملکت چه ضرری رسد ؟

۴- با معلم خود چه رویه کنیم ؟

۵- در خوشی و غم با معلم چه کنیم ؟

کارخانگی : معلم را چرا دوست داریم ؟
سبب و علت آنرا در کتابچه های تان بنویسید .

مثل‌ها :

آنراکه حساب پاک است از محاسبه چه باک است .

آدم خوش معامله شریک مال مردم است .

مارگزیده از ریسمان دراز می ترسد .

کم خور همیشه بخور .

سر بد در بلای بد .

نیم نان راحت جان .

آفتاب به دو انگشت پوشیده نمی شود .

نیت بد قضای سر .

لغات	معنی
باک	ترس و بیم، پروا
محاسبه	حساب کردن
قضاء	حکم کردن فیصله
گزیده	دندان گرفته و نیش زده شده

فعالیت های بعد از درس :

مشق و تکرار :

معلم برای برمثال دو نفر شاگرد را انتخاب نماید یکی بخواند و دیگری مفهوم آنرا بیان دارد و اگر شاگرد اولی مفهوم آنرا بیان کرده نتوانست معلم از شاگردان دیگر کمک بخواهد .

سوالات برای ارزیابی :

۱- کدام کس پروای حساب دادن را ندارد ؟

۲- آفتاب به دو انگشت پت نمی شود چه معنی دارد ؟

۳- آدم خوش معامله چطور شریک مال مردم است ؟

۴- برای نیت بد قضای سر مثالی داده میتوانید ؟

کارخانگی : هرکدام تان چار چار مثل پیدا نموده و آنرا حفظ نماید و روز بعد در پیشروی صنف بخوانید .

سخنان برگزیدهٔ پیغمبر (صلی الله علیه وسلم)

۱- بهترین مسلمانان به پیشگاه خداوند ج کسی است که اولتر به سلام آغاز کند.

۲- مؤمن کامل کسی است که دارای خُلق نیکو باشد.

۳- مؤمن دو مرتبه از یک سوراخ گزیده نمی شود.

۴- بهترین شما کسی است که قرآن را آموخت و به دیگران آموختاند.

۵- بعد از فرائض اسلامی فریضه مسلمان کسب حلال است.

۶- قطع کنندهٔ رحم داخل جنت نمی شود.

۷- کسیکه در پی طلب علم باشد خداوند ج وسایل

دخول جنت را برایش مهیا می کند.

۸- هر کسی در دنیا از مسلمانان مشکلی را دور سازد خداوند مشکل بزرگی را از مشکلات روز قیامت او را دور می کند.

لغات	معنی	لغات	معنی
برگزیده	انتخاب شده	وسایل	وسیله، اسباب سامان
خُلق	خوی و عادت	مهیا	آماده نمودن تیار کرده
کسب	بدست آوردن	دخول	داخل شدن

فعالیت های بعد از خواندن:

مشق و تکرار:

به ترتیب نوبت شاگردان هر فقره را یک نفر بخواند و رفیق پهلویش معنی کند و در آخر یک نفر داوطلب درس را بطور مکمل بخواند و معلم

در خواندن و بیان مفهوم با آنها کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱- سلام دادن صفت کدام مردم است .

۲- مؤمنین چه صفات دارند .

۳- بهترین شما کدام کسان است .

۴- خداوند ج مشکل کدام کسان را روز قیامت دور می کند .

۵- خداوند ج وسایل دخول جنت را برای کدام کسان مهیا می نماید

کارخانگی : هرکدام تان یک یک حدیث پیغمبر ص را پیدا نموده و آنرا حفظ نماید و روز بعد در پیشروی صنف بخوانید .

گفتگو

پرسشی کرد یک طفل مسلمان ز پدر

نظم اسلامی چرا آمده نظمی برتر

گفت این نظم بود تابع قانون خدا (ج)

نه هوی و هوس میر و وزیر و رهبر

همه در محضر قانون به یک سان باشند

مجری حق بود و دین خدا (ج) آن محضر

برتری نیست کسی را به نژاد و نسب

جز به تقوی بنود کس ز دیگر کس بهتر

سیر اگر بود از حال گرسنگان

همه ترسان ز خداوند و ز روز محشر

ظلم را راه نباشد و ستم را جائی

چو شالی که به تاریخ بماند ز عمر رضا

لغات	معنی	لغات	معنی
نظم	ترتیب دادن	مجری	اجرا کننده
هوی	خواهشات	نژاد	اصل و نسب
سیر	اسیر	محشر	روز قیامت
محضر	جای حضور درگاه	ستم	ظلم

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار :

صنف به دو گروپ تقسیم گردد گروپ اول بیت بیت بخواند و گروپ دوم معنی کند و معلم معاونت نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱- طفل مسلمان از پدر خود چه سوال کرد ؟

۲ - پدرش در جواب چه گفت ؟

۳ - وسیله برتری در اسلام چیست ؟

۴ - در اسلام چه چیزها وجود ندارد ؟

۵ - در پیشگاه قانون مردم چه قسم می باشد ؟

کارخانگی : از پدران یا بزرگان فامیل و یا از امام مسجد تان راجع به عدالت حضرت عمر رض پرسان نمائید و یک مثال آنرا یاد بگیرید و در کتابچه های تان به خط و زبان ساده خود تان بنویسید.

ارزش وقت

وقت گوهر گران بهاست و بزرگترین سرمایهٔ انسان بشمار میرود

که بزودی از دست می رود باید کوشش گردد که

نباید وقت بی مورد تلف گردد انسان در زمان

طفولیت از بسیاری تکالیف فارغ می باشد و بدون

مسئولیت فامیلی زندگی می کند و میتواند خوبتر از وقت

استفاده نماید.

پس برای اینکه اوقات تان ضایع نگردد هر کدام تان

باید یک تقسیم اوقات منظم داشته باشید یعنی وقت

درس و تعلیم، وقت نماز و عبادت، وقت تفریح

و کار معلوم باشد.

شاگردان عزیز! به شما لازم است که وقت قیمتی تانرا ضایع نگذرانید و آنرا در راه آموختن علم و کسب وکمال صرف نمائید و وظایفی را که به شما سپرده می شود در وقت معین بصورت درست انجام دهید.
از تنبلی و کاهلی دوری ورزید زیرا شما در آینده شخصیت بزرگ دفاع از دین و وطن آبادی وطن و خدمت به مردم مظلوم را دارید و برای اینکه در وظیفه تان کامیاب باشید از همین حال خود را آماده گردانید.

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار :

پنج نفر را معلم انتخاب و درس را قرائت نماید و در آخر یک نفر را و طلب مفهوم آنرا به زبان ساده بیان دارد .

سوالات برای ارزیابی :

۱- وقت چه ارزش دارد ؟
۲- برای اینکه وقت ما ضایع نگردد چه کنیم ؟
۳- چرا وقت خود را بی جا تلف نکنیم ؟
۵- در آینده چه مسؤلیت های بما سپرده خواهد شد ؟
۶- برای انجام آن مسؤلیت ها چه آماده گی بگیریم ؟

فعالیت گروپی : صنف به چند گروپ تقسیم گردد و هر گروپ برای کارهای روزمرهٔ خود یک تقسیم اوقات بسازند و نمایندهٔ گروپ تقسیم اوقات گروپ خویش را در پیشروی صنف بخواند .

کارخانگی : شما در روز های جمعه چه تقسیم اوقات دارید آنرا در کتابچه های تان بنویسید .

لغات	معنی	لغات	معنی
گوهر	جوهر، دانه قیمتی	کاهلی	تنبلی، سستی
گران بها	قیمت دار	صرف	مصرف نمودن

زکام یا ریزش

زکام بیماری ساریست که بیشتر در اثر سرماخوردگی پیدا
می شود مکروب زکام از هوا یا بدن بیمار ببدن شخص
سالم داخل میگردد برای آنکه به این مرض دچار نشویم
باید در هوای سرد خود را خوب بپوشانیم .

از جای گرم دفعتاً به هوای سرد بیرون نرویم از اینجا صبکه
به این مرض دچار اند دوری کنیم .

اگر به زکام مبتلا شدیم باید از اشخاص سالم دوری
نمائیم تا مکروب این مرض به بدن آنان منتقل نشود در
موقع جریان مرض زکام باید به داکتر مراجعه نموده مطابق
هدایت داکتر عمل نمائیم و از خوردن دوا های خودسر
خودداری کنیم و هم در مقابل این مرض بی پروا نباشیم زیرا گفته

اندکه «زکام مادر امراض است»،

لغات	معنی	لغات	معنی
بیماری	مریضی	مبتلا	دچار شدن، روبرو شدن
سالم	صحت مند	منتقل	انتقال یافتن
دچار	روبرو شدن	سرما	سردی

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار :

به ترتیب نوبت صنفی شاگردان قرائت نمایند در آخر دو نفر مفهوم آنرا بیان دارد .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - زکام از چه پیدا می شود ؟

۲ - مریض مبتلا به زکام چه کند ؟

۳ - چرا مریض از اشخاص صحت مند دوری کند ؟

۴ - برای اینکه به این مرض مبتلا نگردیم چه کنیم ؟

کار خانگی : گاهی شما به مرض زکام یا ریزش مبتلا شده اید اگر شده اید برای علاج آن چه کرده اید آنرا در کتابچه های تان بنویسید .

دوبیتی ها

خدا جان مهربان هستی تو دایم / مجاهد را به ستمگر دار قایم
نه یاغی ام نه من دزدم نه اشرار / مجاهد هستم و حق را طرفدار
مسلمانا دلم زار و زبون است / غم و درد و فغان از حد فزون است
شهید گر دیده یار مهربانم / وجود نازنینش غرق خون است
مجاهد مظهر ننگ و شجاعت / مجاهد عامل عدل و عدالت
مجاهد دشمن کف ظالم / مجاهد پیکر لطف و عنایت

(نثار احمد نوری)

رسول الله چراغ عاشقان است / محمد نام او هرجا عیان است
به محشر شفیع است ما و شما را / به عقبا تکیه گاه عاصیان است

(بهائی جان)

لغات	معنی	لغات	معنی
فزون	زیاد	زار	خوار و ذلیل
زبون	خوار و زار، بیچاره	مظهر	جای ظاهر شدن
عیان	واضح و نمایان	عامل	سبب
عقبا	آخرت	پیکر	جسد، کالبد
عاصیان	گنهکاران		

فعالیت های بعد از خواندن:

مشق و تکرار: به ترتیب نوبت صنفی شاگردان بند بند بخوانند و سعی کنند و معلم در طرز درست خواندن و سعی با آنها کمک نماید

سوالات برای ارزیابی:

۱- مجاهد چه صفات دارد؟

۲ - حضرت پیغمبر شفیع کدام کسان است ؟

۳ - اگر کسی دوبیتی یاد داشته باشد در پیشروی صنف آمده به دیگران بخواند .

کارخانگی : هر نفر حداقل دو دوبیتی پیدا نموده در کتابچه های خود بنویسید و هم دوبیتی های فوق را حفظ نماید .

حقوق همسایه

کسانیکه در پهلوی ما زندگی می کنند همسایه گفته میشوند
همسایه حقوق بسیار زیاد دارد .
باید با همسایه از اخلاق نیک و همکاری کار بیگریم
در هنگام خوشحالی یا رنج و مصیبت غم شریک شویم شب
و روز از احوالش خبرگیری نمایم .
در کارهای مشکل و سخت با او کمک نمایم و به آنها
ضرر نرسانیم اگر با همسایه خود رفتار خوب نمایم خداوند ج
از ما خوش میگردد و هم اتحاد و محبت پیدا می شود و اگر
همسایه ها از ما ناخوش شدند خداوند ناراض گردیده
زندگانی ما به خوف و خطر می گذرد .
پس هر مسلمان با کسانی که در اطراف خانه اش زندگی

دارند ویا در سفر با او همراه اند ویا در یک صنف درس
می خوانند ویا در یک سنگر جهاد می کنند از رویه نیک
برادرانه واسلامی کار بیگرد واز هیچ نوع کمک وهمکاری
باا و دریغ نه ورزد .

لغات	معنی	لغات	معنی
مصیبت	درد ، بلا، آسیب	سنگر	موضع
رنج	زحمت، تکلیف	رویه	خوی، عادت ، رفتار

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار : معلم درس را قسم املأیه شاگردان بخواند وآنها بنویسند بعداً شاگردان دربین خود کتابچه ها را تبادله نموده املأیک دیگر را اصلاح نمایند ومعلم نظارت نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱ـ همسایه کی است ؟

۲ - همسایه چه حقوق دارد ؟

۳ - اگر با همسایه خوبی نمائیم نتیجه چه می شود ؟

۴ - اگر با همسایه بدی نمائیم نتیجه چی شود ؟

کارخانگی : شما حتماً همسایه دارید ! با همسایه های تان چه رویه می نمائید . آنرا در کتابچه های تان بنویسید .

غزوهٔ بدر

وقتیکه مسلمانان به شهر مدینه منوره هجرت کردند دین اسلام در آنجا انتشار یافت و قوی گردید ،

کفار مکه مخالفت و ضدیت خود را در مقابل مسلمانان اظهار نموده و آمادهٔ جنگ با مسلمانان گردیدند .

حضرت رسول اکرم ﷺ نیز مسلمانان را آمادهٔ جنگ نموده و فرمودند : که حالت آماده باش را به خود بگیرید و اگر کفار به مدینه حمله نمودند حملهٔ آنها را دفع نمائید .

در ماه مبارک رمضان سال دوم هجرت در بدر سه صد و سیزده نفر مسلمان تحت قیادت حضرت رسول الله ﷺ و یک هزار نفر از کفار مکه تحت قوماندهٔ ابوجهل با مسلمانان روبرو شده و جنگ درگرفت بالاخره مسلمانان کامیاب

گردیدند درین جنگ هفتاد نفر به شمول ابوجهل از کفار مکه کشته و هفتاد نفر آنها زنده اسیر گردیدند و از جملهٔ مسلمانان صرف چهارده نفر به شهادت رسیدند درین جنگ مسلمانان باوجود کمی تعداد باایمان قوی در راه خدا جنگ کردند، و درنتیجه کفار را باوجود تعداد زیاد شکست دادند و از بدر با غنایم زیاد و اسیران جنگی کامیاب برگشتند.

فعالیت های بعد از خواندن:

مشق و تکرار: به ترتیب نوبت صنفی درس را قرائت و مفهوم آنرا بیان دارد.

سوالات برای ارزیابی

۱- جنگ بدر چرا رخ داد؟

۲- جنگ بدر درکدام تاریخ واقع شد؟

۳- تعداد مسلمانان وکفار چه اندازه بود؟

۴- نتیجه جنگ چه شد؟

۵- چند نفر مسلمان درین جنگ شهید گردید واز کفار چند نفر کشته شد؟

کارخانگی: شما درخانه از بزرگ فامیل تان یا امام مسجد پرسان نماید که غیر از بدر پیغمبر ص دیگر غزوات هم کرده واگر کرده نام های آنرا پرسان نماید ودر کتابچه های تان یادداشت کنید.

لغات	معنی	لغات	معنی
قیادت	رهبری، رهنمائی	اسیر	بندی
غنایم	غنیمت ها		

پند

سخن در میان دو دشمن چنان گوی که اگر دوست گردند
شرم زده نباشی .

قطعه

جنگ میان دو کس چون آتش است

سخن چین بدبخت هیزم کش است

کنند این و آن خوش دگرباره دل

وی اندر میان کوربخت و خجل

میان دو کس آتش افروختن

نه عقلست و خود را در میان سوختن

«گلستان سعدی»

لغات	معنی
سخن چین	کسیکه سخن را از یکی به دیگری برد
کوربخت	بدبخت
افروختن	روشن کردن، در دادن

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار : چار نفر شاگرد داوطلب درس را قرائت و بعد به سائر شاگردان موقع داده شود که از آن چار نفر راجع به مفهوم و لغات آن سوال نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱- در بین دو نفر دشمن انسان چه قسم سخن بگوئید ؟

۲- سخن چین کدام را می گویند ؟

۳- سخن چینی چه بدی دارد ؟

۴- دو کس را به جنگ انداختن چه فائده دارد ؟

فعالیت گروپی : شما در گروپ های تان راجع به بدی سخن چینی بحث نمائید و نمایندهٔ گروپ خلص بحث را در پیشروی صنف به دیگران بیان دارد .

کارخانگی : شما از طرف شب در خانه از والدین تان راجع به بدی سخن چینی پرسان کنید و جواب آنها را در کتابچه های تان بنویسید

رحم بر حیوانات

روزی موسیٰ علیه السلام در آن وقتیکه چوپان شعیب علیه السلام بود و هنوز به پیغمبری نرسیده بود گوسفندان را می چراند.

ناگاه یک گوسفند از رمه جدا شد موسیٰ خواست که آنرا برگرداند و دوباره بار رمه یکجا سازد گوسفند بترسید و به طرف صحرا گریخت موسیٰ ع از عقب گوسفند می دوید و گوسفند کم می رسید تا اینکه پای موسیٰ ع آبله شد و گوسفند هم از خستگی به زمین نشست و برخاسته نمی توانست موسیٰ ع به گوسفند نظر کرد رحمش آمد و گفت ای بیچاره چرا می گریزی واز کی می ترسی او را به شانه بر

داشت تا بارسه یکجا نمود .

درین وقت خداوند ج به ملایک گفت : که دیدید آن بندهٔ من با آن گوسفند دهن بسته چه خُلق کرد با وجود رنج که ازاو کشید اورا آزار نداد و به او رحم نمود پس همین شخص لیاقت پیغمبری را دارد . اورا کلیم خویش خواند پیغمبری و کتاب به او داد وتا جهان باقی است مردم از او یاد می نمایند .

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق وتکرار : چار نفر را معلم انتخاب درس را قرائت نمایند وبعد سائر شاگردان از آن چار نفر سوال نمایند و معلم با آنها کمک نماید معلم کوشش نماید تا شاگردانیکه داوطلبانه حصه نمی گیرند انتخاب نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱- موسیٰ ع چه کار میکرد ؟

۲- موسیٰ ع را می شناسید ؟

۳- موسیٰ ع با گوسفندک چه کرد ؟

۴- خداوند ج در مقابل به موسیٰ ع چه داد ؟

۵- چرا درجه و مرتبهٔ موسیٰ ع بلند رفت ؟

کارخانگی : آیا شما گاهی بالای حیوانات رحم نموده اید ، اگر کرده اید حکایت آنرا در کتابچه های تان بنویسید .

سید جمال الدین افغانی

سید جمال الدین فرزند سید صفدر در ماه
شعبان سال ۱۲۵۴ هجری در
اسعد آباد کنر تولد گردیده است
سید صفدر پدر سید جمال الدین
در وقت پادشاهی امیر دوست محمد خان از کنر به کابل
رفت سید جمال الدین تا سن هجده سالگی همرای خاندان
خود در کابل سکونت داشت سید جمال الدین تعلیمات
ابتدائی را از پدر خود حاصل نموده و تا سن هجده سالگی به
تمامی علوم مروجه دسترس پیدا کرد . سید آرزو داشت
که از ممالک اسلامی دیدن نماید و خود را از حالات مسلمانان

باخبر سازد در سفر اول از هندوستان، عربستان، شام
فلسطین، عراق، ایران، ترکیه، بخارا دیدن نمود و دو
باره به وطن بازگشت و در دربار امیر دوست محمد خان
شیرعلی خان، محمد اعظم خان به صفت صدر اعظم و مشاور
کار میکرد بعد از شکست محمد اعظم خان و جنگ های
داخلی و بی اتفاقی مجبور شد افغانستان را ترک گوید به
ممالک مختلف سفر کرد و جریدهٔ عروة الوثقی را نشر نمود سید
بعد از دیدن حالات مسلمانان در فکر اخوت و بیداری امت
اسلامی افتاد و درین راه تا آخر عمر تپ و تلاش نمود.
سید جمال الدین بالاخره به تاریخ دهم شوال سال ۱۳۱۴
هجری در شهر استانبول ترکیه وفات نمود و در همان جا

دفن گردید بعد از مدتی بتاریخ ۱۰ جدی سال ۱۳۲۳ هجری تابوت وی از استانبول به کابل انتقال و در صحن پوهنتون کابل دفن گردید .

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار : پنج نفر شاگردان درس را قرائت و مفهوم آنرا به دیگران بیان دارد .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - سید جمال الدین کدام سال و در کجا تولد گردیده است ؟

۲ - سید در سفر اول از کجا دیدن نمود ؟

۳ - سید بخاطر چه سفر ها نمود ؟

۴ - سید تا آخر بخاطر چه مبارزه میکرد ؟

۵ - سید در کجا وفات نمود ؟

کارخانگی :

سوانح سید جمال الدین را حفظ نموده و روز بعد در پیشروی صنف

بیان دارید .

مادر

ای مادر عزیز که جانم فدای تو
قربان مهربانی و لطف و صفای تو

هرگز نشد محبت یاران و دوستان
هم پایهٔ محبت و مهر و وفای تو

مهرت برون نمی رود از سینه ام که هست
این سینه خانهٔ تو و این دل سرای تو

ای مادر عزیز حیات داده ای مرا
سهل است اگر که جان دهم اکنون برای تو

خوشنودی تو مایهٔ خوشنودی من است
زیرا بود رضای خدا در رضای تو

گر بود اختیار جهان به دست من
می ریختم تمام جهان را به پای تو

معنی	لغات	معنی	لغات
محبت	مهر	پاکی	صفا
آسان	سهل	دوستان ، رفقا	یاران
سبب ، علت ، سرمایه	مایه	هم درجه ، هم مرتبه	هم پایه

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار :

صنف به دو گروپ تقسیم گردد گروپ الف بیت اول را بخواند و گروپ ب معنی کند بیت دوم را گروپ ب بخواند و گروپ الف معنی کند به همین ترتیب تا آخر درس .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - چرا مادرتان را دوست دارید ؟

۲ - مادر به ما چه کرده است ؟

۳ - آیا با مادرتان محبت دارید ؟

۴ - خوشنودی خدا وابسته به خوشنودی کیست ؟

فعالیت گروپی : شما در گروپ های تان راجع به نیکی های مادر بحث نمایید و نمایندهٔ گروپ در پیشروی صنف آمده خلص بحث را بیان دارد.

کار خانگی : مادر به ما چه خدمت ها نموده است آنرا در کتابچهٔ تان بنویسید.

۱۳ جدی ۱۳۷۰

نامهٔ پسر برای پدر

پدر محترم و بزرگوارم السلام و علیکم و رحمة الله و برکاته !

به فضل خداوند کریم تا نوشتن این خط صحت دارم صحت و سلامتی شما و همه دوستان را از دربار خدای پاک می خواهم

پدر مهربانم ! نامهٔ پر از محبت شما دیروز بعد از انتظار زیاد برایم رسید .

از خواندن آن من و همه اعضای فامیل خوش شدیم لطف و مهربانی خداوند است که صحت و عافیت دارید

پدر بزرگوارم ! شما نیز از طرف ما بکلّی خاطرجمع باشید به فضل خداوند تا به امروز صحت کامل و زندگی آرام داریم

پدر جان ! چندی قبل امتحان چهارنیم ماههٔ ما بخوبی گذشت

به کمک خداوند و کوشش شبا روزی خود به درجهٔ دوم کامیاب شدم.

درخاتمه شما را به خداوند پاک می سپاریم امید است مارا از دعای خیر خود فراموش نکنید با احترام

احمدالله فرزند تان

فعالیت های بعد از خواندن :

مشق و تکرار : معلم درس را به شاگرد قسم املا بخواند و شاگردان بنویسند تا دیگران هم بر دیت آن اصلاح نمایند.

سوالات برای ارزیابی :

۱- نامه عنوانی پدرتانرا به کدام الفاظ شروع می نمائید ؟

۲ - در آخر خط چه می نویسید ؟

۳ - در خط کدام موضوعات را ذکر می نماید ؟

۴ - در خط نوشتن تاریخ چه فایدهٔ دارد ؟

۵ - در نوشتن خط از چه قسم کاغذ و قلم استفاده می نمائید ؟

کارخانگی : شما هر کدام تان در کتابچه های تان یک قطعه خط عنوانی پدر و یا برادر بزرگ تان به الفاظ و عبارات ساده خود تان بنویسید.

ایثار و فداکاری

از حضرت حذیفه رض روایت کرده اند که گفت :
در جنگ تبوک بسیاری از مسلمانان به شهادت رسیدند من آب برداشتم و بمیان زخمیان که در میدان جنگ افتیده بودند رفتم پسر کاکای خود را جستجو کردم وی را نفسی بیشتر باقی نمانده بود .
خواستم به او آب دهم گفت : به هشام ده که او از من تشنه تر است نزدیک هشام رفتم او نیز حوالت به دیگری می کرد که آب را به وی ده چون به سر او رفتم جان داده بود نزد هشام برگشتم که آب به او بدهم او نیز شهید شده بود پس به سر پسر کاکای خود رفتم او هم جان

را به حق سپرده بود این است فداکاری که مسلمانان واقعی در آخرین نفس حیات خود هر یک یار خود را در نوشیدن آب نسبت به خود مقدم داشتند و همه درگذشتند.

لغات	معنی
ایثار	فداکاری
حوالت	حواله کردن، اشاره نمودن
مقدم	پیشرفته، از خود پیش دانستن

فعالیت های بعد از خواندن:

مشق و تکرار: به ترتیب نوبت صنفی هر یک شاگردان درس را بخواند دیگر نفر دا و طلب مفهوم آنرا بیان دارد و معلم با آنها کمک نماید.

سوالات برای ارزیابی :

۱- در جنگ تبوک چه واقعه رخ داد ؟

۲- حضرت حذیفه رض در میدان چه کرد ؟

۳- زخمیان چرا آب نه نوشیدند ؟

۴- نتیجهٔ کار زخمیان چه شد ؟

فعالیت گروپی : شما کدام واقعه مثل آن واقعه را شنیده اید در مورد در گروپ های تان بحث نمائید و نتیجه را نماینده بیان بدارد .

کارخانگی : از حکایت فوق چه فائده گرفتید آنرا در کتابچه های تان بنویسید .

خانواده

کسانیکه در یک فامیل از قبیل پدر ، مادر ، برادران وخوهران زندگی میکنند خانواده گفته میشود . هر یک از اعضای خانواده وظائف جداگانه دارد .

پدر هر صبح برای بدست آوردن لقمهٔ نان ، لباس وسائر ضروریات فامیل پی کاری میرود . و با تحمل رنج و زحمات ضروریات خانواده را مهیا می‌کند .

مادر بکارهای داخلی خانه از قبیل تربیهٔ اولادها ، پختن غذا ، شستن لباس ها و تنظیم امور خانه مشغول میباشد .

پدر و مادر آن همه زحمات را بخاطری قبولدار میگردند تا اولاد های شان طور درست تربیه شده و از احتیاج دیگران خلاص

باشند و در آینده عصای دست والدین و مردم جامعهٔ خود گردند .

شاگردان عزیز !

پس باید شما قدر تکالیف پدر و مادر را دانسته و از هیچگونه فداکاری و همکاری با والدین دریغ نورزید . همیشه از والدین اطاعت نمائید و حقوق شان را ادا کنید زیرا رضای خداوند (ج) در رضای والدین است . کسیکه رضایت والدین را بدست می آورد نیکبختی دو جهان را نصیب میگردد .

فعالیت های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

به ترتیب نوبت صنفی شاگردان درس را تکراراً بخوانند و در اخیر سه نفر مفهوم آنرا بیان دارند و معلم در هر مورد با آنها کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - خانواده را تعریف نمائید ؟

۲ - پدر چه وظیفه دارد ؟

۳ - مادر کدام کارها را انجام میدهد ؟

۴ - مادر و پدر برای چه کار می کنند ؟

۵ - وظیفهٔ ما و شما چیست ؟

کارخانگی : راجع به کسب و کار پدر و یا برادر بزرگ تان هر چه میدانید در کتابچه های تازه بنویسید .

کار

هر وطن از کار آبادان بود — کارهایش بازوی مردان بود

کشت‌ها و جوی‌ها و نهرها — باغها و قریه‌ها و شهرها

جمله از کوشیدن و کار آمده — نزد عاقل این پدیدار آمده

آنچه ما داریم ز اسباب کمال — رخت و کالا فرش و ظرف و جنس و مال

این همه از کار مردان شد پدید — گر نباشد کار گردند ناپدید

کار کردن سنگ را زر می‌کند — کار ما را کیمیاگر می‌کند

کیمیای کار سازد تابناک — شیشه را از سنگ و چینی را ز خاک

آنکه او در زندگانی کامجوست — ثروت و علم و هنر را نامجوست

فعالیت های بعد از خواندن

معنی	لغات
نمایان	۱ - پدیدار
تمام ، کامل شدن	۲ - کمال
بمیان آمدن	۳ - پدید
طلا	۴ - زر
درطلب مقصد و مراد	۵ - کامجو
شهرت طلب	۶ - نامجو
مال و دارائی	۷ - ثروت
پیشه ، فن	۸ - هنر
روشن	۹ - تابناک

مشق وتکرار :

صنف بدو گروپ تقسیم گردیده بیت به بیت یک گروپ بخواند و گروپ دیگر معنی کند و معلم باآنها کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱ـ وطن بواسطهٔ چه آباد می شود ؟

۲ـ کار چه فایده دارد ؟

۳ـ کار چه چیزها را بمیان می آورد ؟

۴ـ کدام کس در زندگی کامیاب میگردد ؟

کارخانگی :

بیکاری چه بدی دارد آنچه که از مردم درین مورد شنیده اید در کتابچه های تان بنویسید .

لطیفه

آورده اند که زاهدی یک گوسفند را جهت قربانی خرید ، در راه طایفه دزد ها او را دیدند و باهم فیصله کردند تا او را فریب داده و گوسفند او را ببرند . یک نفر پیش آمد و گفت :

ای شیخ این سگ را از کجا آوردی ؟

دیگری گفت : شیخ مگر قصد شکار دارد !

سومی به آنها یکجا شده گفت : این شخص مرد نیک معلوم میشود اما پرهیزگار نیست زیرا پرهیزگار با سگ دوستی نمی کند و دست و لباس را از سگ نگاه کردن لازم است . با این ترتیب هر کس چیزی گفت تا شکی در دل او پیدا شد . پس خود را ملامت پنداشت و فکر کرد که شاید فروشنده چشم بندی نموده و او را

فریب داده باشد ، در حال گوسفند را رها نمود و طائفه دزدها در قفای او آنرا بدزدید .

معنیٰ	لغات
پرهیزگار	زاهد
مرد پیر ، مرد عالم و بزرگ	شیخ
درغیاب ، پشت سر	قفا

فعالیت های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

درس را شاگردان به ترتیب نوبت صنفی قرائت نمایند و سه نفر در اخیر

داو طلبانه لطیفه را بیان دارند .

سوالات برای ارزیابی :

۱- زاهد چه خریده بود ؟

۲- گوسفند را برای چه خریده بود ؟

۳- دزدان چه فیصله کردند ؟

۴- زاهد را چه قسم فریب دادند ؟

۵ - در آخر زاهد چه کرد ؟

فعالیت های گروپی: از لطیفهٔ فوق چه نتیجه گرفتید راجع به آن در گروپ های تان بحث نمائید و نتیجهٔ بحث را نماینده گروپ بدیگران بیان دارد .

کارخانگی :

شما نیز هیچ یک لطیفه را پیدا نموده و در کتابچه های تان بنویسید .

کتاب

علمی که ما امروز از آن فایده می گیریم نتیجهٔ کوشش کسانی است که در گذشته زحمت کشیده اند . چیزهای نو را کشف کرده و آنرا در کتب تحریر نموده اند . ما امروز بوسیلهٔ کتاب از ثمرهٔ کوشش آنها استفاده مینمائیم .

کتاب معلمی است که بدون چوب و سیلی سبق میدهد ، لت و کوب و گوشمالی را نمیداند . از تکرار سوال دلتنگ نمیشود

در اوقات تنهائی بهترین دوست مهربان میباشد .

از برکت کتاب و رهنمائی استادان است که صاحب علم و کمال میشویم و از تمام مسایل دینی و دنیائی باخبر میگردیم ، ما باید کتاب را دوست داشته باشیم و از آن استفاده نمائیم و در حفظ و نگهداشت آن کوشش کنیم .

هم نشینی به ز کتاب مخواه | که مصاحب بود گه و بیگاه
اینچنین همدم لطیف که دید | که نرنجید و هم نرنجانید

لغات	معنیٰ	لغات	معنیٰ
کشف	پیدا کردن	همدم	رفیق ، دوست
ثمره	حاصل میوه	نرنجید	خفه نشد
مسایل	موضوعات ، سوالات	لطیف	نرم و نازک ، مهربان
مصاحب	رفیق		

فعالیت های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

به ترتیب نوبت صنفی شاگردان درس را قرائت نموده ودر اخیر سه نفر مفهوم آنرا بیان دارد

سوالات برای ارزیابی :

۱ - علمای سابقه چه کردند ؟

۲ - علماء در کتاب ها چه چیز ها را نوشتند ؟

۳ - کتاب چه قسم معلم است ؟

۴ - ما از برکت کتاب چه می شویم ؟

۵ - بهترین رفیق و همنشین کیست ؟

فعالیت گروپی :

در گروپ های تان راجع به حفظ و نگهداشت کتاب بحث نمائید

ونماینده گروپ خلص بحث را بدیگران بیان دارد .

کارخانگی :

چه قسم کتاب را زیاد دوست دارید نام های آنها را بنویسید .

شجاعت اسلامی

شجاعت تن دادن بمرگ وقبول خطرات درراه دفاع از عقیده ، وطن ، جان ، مال و ناموس است ویکی ازصفات بزرگ در دین اسلام شمرده میشود .

انسان شجاع صرف از خداوند ،ج، می ترسد وباانواع ترس ها (غیراز ترس ازخدا،ج،) مبارزه میسکند .

انسان باداشتن ترس از خدا،ج، ازهیچ موجودی نمیترسد

وسر تسلیم را فرو نمی آورد .

ترس از خدا (ج)، انسان را قهرمان میسازد و افکار، عقاید و نظریات خود را آزادانه بیان میدارد . اوامر خداوندی را با جرئت کامل اجرا کرده و چیزهائی را که خداوند (ج) منع فرموده از آن پرهیز می کند و دیگران را هم منع مینماید .

نداشتن شجاعت اسلامی انسان را از سعادت دور ساخته و به بدبختی نزدیک میگرداند .

پس برای همه مسلمانان ضروری است که در همه امور شجاعت اسلامی داشته و غیر از خدا (ج) از هیچکس ترس و بیم نداشته باشد و مطابق اوامر خداوند (ج)، عمل نمایند .

فعالیت های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

به ترتیب نوبت صنفی شاگردان بخوانند و بعداً شاگردان در بین خود راجع به مفهوم آن از یکدیگر سوال نمایند و معلم حیثیت ناظر را داشته باشد .

سوالات برای ارزیابی :

۱ـ شجاعت چیست ؟

۲ ـ انسان شجاع از کی می ترسد ؟

۳ ـ ترس از خدا (ج)، چه فایده دارد ؟

۴ ـ نداشتن شجاعت اسلامی چه نقص دارد ؟

۵ ـ انسان شجاع چه کار ها را میکند ؟

کارخانگی :

انسان های شجاع را چرا مردم دوست دارند ؟ جواب آنرا درکتابچه های تان بنویسید .

لغات	معنی
۱ - سعادت	نیک بختی
۲ - بیم	ترس
۳ - اوامر	جمع امر

جهاد

جهاد در راه خدا جل جلاله ، با جان و مال کوشش
نمودن است و هدف از آن نشر حفاظت وتقویهٔ دین
اسلام وآزادی وطن وخاک اسلامی میباشد .
وقتی که دشمنان به دین ، ناموس وخاک مسلمانان تجاوز
نمایند بالای هر فرد مسلمان جهاد فرض میگردد واجر وثواب
هیچ عمل نیک با جهاد برابر نیست .
کسیکه بخاطر بدست آوردن رضای خداوند ج ، وبلندی

آواز حق و ازبین بردن باطل با سر و مال خود جهاد می کند مجاهد
گفته میشود .

کسیکه بخاطر بدست آوردن مقام ، منصب ، مال و شهرت
جهاد می کند مجاهد گفته نمیشود و از اجر و ثواب جهاد محروم میگردد .

واگر جهاد بخاطر قوم پرستی ، منطقه پرستی و یا بسبب
اختلاف زبان باشد نیز جهاد گفته نمیشود و گناه بزرگ است .

خلاصه اینکه جهاد فقط برای رضای خداوند (ج) و بلند
نمودن کلمهٔ حق است .

فعالیتهای بعد از خواندن

مشق و تکرار :

به ترتیب نوبت صنفی شاگردان قرائت نماید و در اخیر دو نفر مفهوم آنرا بیان دارد .

سوالات برای ارزیابی :

۱- جهاد را تعریف نمائید ؟

۲- مجاهد کیست ؟

۳- هدف مجاهد چه میباشد ؟

کارخانگی :

کدام عمل به نزد خداوند جل جلاله اجر و ثواب زیاد دارد؟
درباره ان چند سطر در کتابچه های تان بنویسید .

زراعت

از زراعت مملکت سیر و توانگر میشود — وز زراعت قوم با سرمایه و زر میشود

از زراعت ثروت ملت فزونتر میشود — از زراعت در وطن راحت میسر میشود

هر که او کوشش به توسیع زراعت می کند — خدمت برجسته بهر ملک و ملت می کند

از زراعت می کند هر مملکت کسب رفاه — بی زراعت میشود هر ملک ویران و تباه

مرد دهقان چون کمر بندد بعزم کار و بار
در شروع کار خود خواهد مدد از کردگار

همت خود را کند زان بعد صرف کشت و کار
تنبلی را یک قلم بر خویش داند ننگ و عار

ای خوشا بر حال آن قومی که دهقانی کند
بذر و رفع خویش به آئین مسلمانی کند

سعی خود در کارها حتی الوسع انسانی کند
تا ز همت غله را رو در فراوانی کند

نفع گیرد از زمین و کوشش خود بیشتر
بر مراد ما خلیل هر سال از سال دیگر

محمد ابراهیم خلیل

لغات	معنیٰ	لغات	معنیٰ
۱ - توانگر	دارنده ، مالدار	۶ - تباه	برباد و ویران
۲ - بیشتر	بدست آمدن ، حاصل	۷ - عزم	قصد
۳ - کسب	بدست آوردن	۸ - آئین	طریقه
۴ - رفاه	آرامی	۹ - بذر	تخم ، کشت کردن تخم
۵ - ویران	ازبین رفته ، خراب		

فعالیتهای بعد از خواندن

مشق و تکرار :

صنف بدو گروپ تقسیم گردیده یک گروپ بیت به بیت بخواند و گروپ مقابل معنیٰ نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - مملکت بواسطهٔ چه سیر و توانگر میگردد ؟

۲ - خدمت بزرگ به مملکت چیست ؟

۳ - خوشبخت کدام قوم است ؟

۴ - افغانستان چه قسم مملکت است ؟

۵ - غله در کدام صورت فراوان میشود ؟

۶ - تنبلی و کاهلی چه نقص دارد ؟

کارخانگی : وسائل زراعتی را حتماً می شناسید به ترتیب نامهای

آنرا و نامهای تخم ها را بنویسید که در چهار اطراف قریهٔ تان کاشته میشود در کتابچه های تان بنویسید .

سبزیجات

سبزیجات از جملهٔ نعمت های خداوند ج، است که بعضی از آنها بقسم خود رو در باغها دشت ها ، دامنه های کوهها میرویند و بعضی از آنها را انسان ها کشت می نماید .

سبزیجات اقسام زیاد دارد : مثل بادنجان ، بادرنگ ، کاهو پیاز ، گندنه ، کچالو ، کدو ، کرم ، گلپی ، پالک وغیره .

بعضی از سبزیجات خام خورده میشود وبعضی پخته میگردند ، آنهائیکه خام خورده میشود باید قبل از خوردن در بین «پتاس» یامحلول نمک حد اقل برای ده دقیقه گذاشته شود وبعد به آب پاک خوب شسته شود تا مکروب های که بروی آن موجود است ازبین برود .

درصورت عدم شستن صحیح سبزیجات امراض مختلف مانند اسهال پیچش وغیره بوجود خواهد آمد .

همچنان دیده شده که درمعدۀ اطفال وجوانان کرم ها پیدا میشود که علت پیدایش آن خوردن سبزیجات ومیوجات ناشسته است .

چون در وطن عزیز ما افغانستان سبزیجات زیاد پیدا میشود و هم سبزیجات برای وجود انسان زیاد مفید است باید بطریق درست از آن استفاده گردد .

فعالیت های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

پنج نفر درس را قرائت نماید و راجع به مفهوم آن از یکدیگر سوال نمایند
و معلم با آنها کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - سبزیجات چه فایده دارد ؟

۲ - باید سبزیجات را قبل از خوردن با چه بشوئیم ؟

۳ - کرمهای معده از چه پیدا میشود ؟

۴ - امراض معده از چه پیدا میشود ؟

۵ - سبزیجات چه قسم استعمال میشود ؟

کارخانگی :

درمحیط تان کدام نوع سبزیجات مروج است از جملهٔ آن کدام

یک را زیاد دوست دارید ؟ وکدام نوع سبزیجات خام خورده میشود وکدام آنها باید بعد از پختن خورده شوند . نام های هر نوع آنها را بنویسید .

سیرت عمر ثانی

مسلمه بن عبدالملک قبل از وفات عمر بن عبدالعزیز بحضورش چنین عرض نمود :

یا امیرالمؤمنین ! شما همه وقت اولاد خود را از مال و دولت محروم نگاه داشته اید لطفاً درینمورد برای من یا یکی از اعضای آنها وصیت نمائید . عمر ثانی گفت : بخدا قسم یاد میکنم که من حق آنها را تلف نکرده ام در مالی که حق آنها نبوده برای شان نداده ام اینکه شما میگوئید در بارهٔ آنها به کسی وصیت کنید . باید بگویم که وصی وولی من خدا است . آن خدائیکه ولی نیکوکاران است .

اگر فرزندانم از خدا بترسند خداوند «ج» آنها را هدایت خواهد کرد و اگر عصیان کنند مال و دولت من آنها را نجات نمی بخشد و بعد فرزندان خود را طلب کرد و گفت : تنم فدای شما باد اگرچه شما را دست خالی گذاشتم اما خدا را سپاسگذارم که در وضع و حالت خوبی شما را گذاشتم .

فرزندانم ! حق هیچ عرب و غیر عرب بالای تان نیست و یکی ازین دو راه در اختیار پدر تان بود . اول اینکه شما ثروتمند باشید و پدر تان بدوزخ برود . دوم اینکه شما دست خالی باشید پدر تان به جنت داخل شود و شما کدام راه را برای پدر تان لایق می بینید ؟

فرزندان در جواب گفتند : ما آرزو داریم پدر ما به جنت داخل گردد .

فعالیتهای بعد از خواندن

مشق و تکرار :

به ترتیب نوبت صنفی شاگردان قرائت نمایند و بعداً شاگردان در بین خویش راجع به آن بحث نمایند و از یکدیگر سوال کنند و معلم ناظر باشد .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - مسلمه به عمر ثانی چه گفت ؟

۲ - عمر ثانی در جوابش چه بیان نمود ؟

۳ - حضرت عمر بن عبدالعزیز به پسران خود چه گفت ؟

۴ - پسران عمر کدام راه را اختیار کردند ؟

فعالیت گروپی :

آرزوی شما در مورد پدر تان چیست ؟ در مورد در گروپ های تان بحث نموده و نمایندهٔ گروپ نتیجهٔ بحث را به دیگران بیان نماید .

کارخانگی :

این حکایت را حفظ نموده و روز بعد در پیشروی صنف بیان دارید.

لغات	معنیٰ
۱ - وصی	به کسیکه وصیت میشود
۲ - ولی	یارومدد کننده
۳ - ثروتمند	مالدار
۴ - وصیت	سفارش
۵ - عصیان	گناه ، سرکشی

اشعار برگزیده

سینه را اول ز کینه پاک دار　　　خویشتن را بعد از آن مؤمن شمار

«عطار»

هر چه بر خود می پسندی بر همه عالم پسند　　　خیر رسان خلق باشی و شر خود را کن تو بند

«فیضی»

هر آن طفل کو جور آموز گار　　　نه بیند جفا بیند از روزگار

«سعدی»

غم دین خور که غم غم دین است　　　همه غمها فروتر از این است
غم دنیا مخور که بیهوده است　　　هیچکس در جهان نیاسوده است

«سنائی»

با مردم نا اهل مباد صحبت　　　کز مرگ بتر صحبت نا اهل بود

خواجه عبدالله انصاری

کم گوی و گزیده گوی چون دُر   تا ز اندک تو جهان شود پر

«نظامی»

لغات	معنی
۱ - جور	تکلیف ، زحمت
۲ - آموزگار	معلم
۳ - بتر	مخفف بدتر
۴ - جفا	ظلم و ستم
۵ - فروتر	پائین تر
۶ - نا اهل	نالایق ، خراب
۷ - گزیده	برتر و بهتر
۸ - دُر	مروارید

فعالیت های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

چند نفر شاگرد مشخص گردند آنها هر بیت را جداگانه بخوانند و معنی کنند و معلم با آنها کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - مسلمان اول کدام کار را بکند ؟

۲ - چیزی را که بخود می پسندی آنرا بدیگران هم به پسند چرا ؟

۳ - کدام طفل در زندگی زحمت نمی بیند ؟

۴ - غم چه را بخوریم ؟

۵ - انسان چه قسم سخن بگوید ؟

فعالیت گروپی :

گروپ بین هم مسابقهٔ بیت جنگی را شروع نماید و هر گروپ

که زیاد ابیات یاد داشتند و مسابقه را بردند قهرمان بیت جنگی شناخته شود .

صحت ونظافت

صحت مندی یکی از نعمت های بزرگ خداوند «ج» بوده که به داشتن آن هرانسان احتیاج دارد . طوریکه میگویند عقل سلیم دربدن سالم است .

اگر انسان صحت خوب نداشته باشد باانواع مشکلات روبرو میگردد ، عقل وفکر انسان از کار می افتد ، راه ثواب وخطا را از هم فرق نموده نمیتواند و برای خود ، فامیل وخانوادهٔ خود و مردم خود خدمتی کرده نمی تواند .

لذا برای هرفرد ضرور است که بصحت ونظافت خودتوجه

جدّی نموده و آنچه که بصحت ضرر میرساند از آن اجتناب کند .
انسان باید همیشه لباس و بدن خود را پاک و نظیف نگاه
دارد ، زیرا چرک و کثافات در خوراک ، پوشاک ، مسکن و بدن
نفرت آور است و باعث بوجود آمدن امراض گوناگون میگردد .
دین مقدس اسلام به نظافت زیاد توصیه نموده و پاکی را
در همه چیز ضروری میشمارد و انسان بی نظافت قدر و احترام
که شایستهٔ یک مسلمان است در بین مردم بدست آورده
نمیتواند .

فعالیتهای بعد از خواندن

مشق و تکرار :

سه نفر شاگرد داوطلب درس را قرائت نماید و خلص مطلب آنرا بیان دارد و معلم با آنها کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - صحت مندی چه فایده دارد ؟

۲ - انسان های مریض کدام کارها را کرده نمیتوانند ؟

۳ - چه چیزها سبب مریضی میگردد ؟

۴ - دین اسلام در بارهٔ چه چیز زیاد توصیه کرده است ؟

فعالیت گروپی :

نظافت به نظر شما چه فایده دارد در مورد در گروپ های تان بحث نمائید و نمایندهٔ گروپ خلص نظریات اعضای گروپ را

بدیگران بیان دارد .

کارخانگی :

مردم چرا انسان های چتل را بد می بیند جواب آنرا بنویسید ؟

لغات	معنی
۱ - سلیم	درست، بی عیب
۲ - سالم	صحت مند
۳ - نظیف	پاک
۴ - خطا	گناه
۵ - نفرت	بد بینی
۶ - مسکن	جای بود و باش
۷ - شایسته	لایق
۸ - قدر	مرتبه ، درجه ، منزلت

جنگ سومنات

از پادشاهان نامدار اسلام یکی هم سلطان محمود غزنوی است که دوازده مرتبه به هندوستان لشکر کشید و در هر نوبت شهرها را فتح کرد و مردم آنرا مسلمان نمود ، بتخانه ها را خراب و بجای آن مساجد آباد ساخت .

دوازدهمین سفر سلطان محمود به هندوستان سفر سومنات است

سومنات در آنزمان شهر بزرگی در هندستان بود و در آنجا بت خانه بزرگی وجود داشت و هندوها بت سومنات را بزرگترین بت ها میدانستند و آن بت مانند ستونی از سنگ تراشیده شده بود و هندوها از هر طرف بزیارت آن می آمدند و آنرا خدای خود میدانستند .

سلطان محمود غزنوی در سال ۴۱۶ هجری بالشکر زیاد به سوی سومنات حرکت کرد و آن شهر را محاصره نموده و فتح کرد ، سلطان محمود امر کرد که بت را سرنگون و بتخانه را خراب کنید .

میگویند هندوان بسلطان محمود پیشنهاد کردند که مال زیادی به او بدهند اگر از شکستن بت صرف نظر نماید محمود غزنوی در جواب گفت : من بت فروش نیستم بت شکنم

فعالیتهای بعد از خواندن

مشق و تکرار :

پنج نفر شاگرد درس را قرائت نماید و سائرین از آن پنج نفر راجع بمفهوم آن سوال نماید . معلم به آنها در قرائت و بیان مفهوم کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - محمود غزنوی کیست ؟

۲ - محمود غزنوی چند مرتبه به هندستان لشکرکشی نمود ؟

۳ - هدف از لشکرکشی هایش چه بود ؟

۴ - سومنات در کجاست ؟

۵ - در سومنات چه بود ؟

۶ - محمود سومنات را چطور فتح نمود ؟

فعالیت گروپی : در گروپ های تان راجع به اینکه محمود گفت من

بت فروش نیستم بت شکنم ، کارخوب کرده و یا در مقابل پول آنرا میفروخت بحث نموده نماینده گروپ خلص بحث را بدیگران بیان دارد .

کارخانگی :

این حکایت را حفظ نمائید .

همکاری با فامیل

پیغمبر بزرگوار اسلام صلی الله علیه وسلم علاوه ازینکه مسؤلیت بزرگ پیغمبری را بدوش داشت وشب و روز بدعوت مردم به اسلام مشغول بود پس از فراغت از کارهای بیرونی درکارهای خانه با همسران خود کمک و معاونت میکرد و آنرا عیب و ننگ نمی شمرد .

حضرت پیغمبر اسلام گاهی لباس های خود را خود شستشو و پیوند می کرد

کفش های خود را اصلاح مینمود ، گوسفندان رامیدوشید ودر رفع احتیاجات همسران خود کوشش میکرد .

گاهی خانهٔ خود را جاروب میکرد وشتران رابجایش میبرد .

ودر همه امور خانه ازهیچ نوع همکاری دریغ نمی ورزید و دایماً میفرمودند :

کمک بزرگ به همسر وکارهای خانه صدقه واحسان در راه خدا (ج)، است .

لغات	معنیٰ
۱ - دوش	شانه ، عهده
۲ - همسر	خانم
۳ - معاونت	کمک
۴ - کفش	بوت ، چپلی
۵ - احسان	نیکی

فعالیت های بعد از خواندن

مشق و تکرار :

سه نفر درس را قرائت نماید و یک نفر دا و طلب خلص مفهوم آنرا بیان دارد . و معلم قسم املاء درس را بشاگردان بخواند آنها در کتابچه های خود بنویسند و معلم نوشتهٔ چند نفر را طور نمونه اصلاح نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱ – با فامیل چگونه همکاری بکنیم ؟

۲ – پیغمبر (ص)، در خانه کدام کار ها را میکرد ؟

۳ – صدقه و احسان در راه خدا چیست ؟

۴ – کارکردن در خانه عیب و ننگ است یا خیر ؟

فعالیت گروپی :

همکاری با مادر یا خانم یا سائر زنان در خانه به نظر شما چطور است ؟

در مورد درگروپ های تان بحث نموده ونتیجه بحث را نمایندهٔ گروپ بدیگران بیان دارد .

کارخانگی :

مفهوم درس را به والده ویا سائر زنان که درخانه شما زندگی میکنند بیان نمائید .

اقوال زرین

- در چار اطراف تان گُل بکارید ، خار مکارید که فردا در پای تان خواهد رفت .
- اگر دلهای تان پاک باشد هرگز از تلاوت قرآنکریم وشنیدن آن سیر نمیشوید .

- جاهلتر کسی است که آخرت خود را بدنیا بفروشد .
- اگر میخواهید در زندگی کامیاب باشید باید با دوستان پدر بعد از وفاتش دوستی کنید .
- اشخاص خوش زبان هیچ دشمن نداشته همیشه درمیان دوستان خود قرار دارد .
- بهترین آرزو خدمت بدیگران است .
- از گفتن دروغ بپرهیزید زیرا دروغ باعث شرمندگی است .
- مردم بافهم را ملامتی کافی است و ابله را صد تازیانه کم است .
- با بدنام همراهی مکنید .
- سخن باندازهٔ خود بگوئید .

---

۱ - تازیانه = قمچین | ۲ - بدنام = آدم بدوخراب | ۳ - همراهی = رفاقت

فعالیتهای بعد از خواندن

مشق و تکرار :

شاگردان خاموشانه درس را بخوانند و راجع به معنی و مفهوم آن فکر نمایند و معلم به شاگردان موقع بدهد که اگر کدام نکته را ندانستند سوال نمایند .

سوالات برای ارزیابی :

۱ ـ گل بکارید و خار مکارید چه مفهوم دارد ؟

۲ ـ جاهلتر کیست ؟ چرا ؟

۳ ـ سخن باندازهٔ خود بگوئید چه معنی دارد ؟

۴ ـ مردم بافهم را ملامتی کافی چه مطلب دارد ؟

۵ ـ بهترین آرزو چیست ؟

کارخانگی : دروغ گفتن باعث شرمندگی است . در مورد آن از یکی

از دوستان پرسان نمائید و علت آنرا پیدا کنید و آنرا در کتابچه های تان بنویسید.

علم

گر دل نهی ای پسر بدین پند
از پند پدر شوی برومند

غافل منشین نه وقت بازیست
وقت هنرست و کارسازیست

دانش طلب و بزرگی آموز
تا به نگرند روزت از روز

میکوش بهر ورقی که خوانی
تا جمله مطالبش بدانی

هر چیز که دل بدان گراید گر جهد کنی بدست آید
گفتن ز من از تو کار بستن بیکار نمیتوان نشستن

معنی	لغات
سبز و باردار ، میوه دار	۱ - برومند
بهتر	۲ - به
میل و علاقه پیدا نمودن	۳ - گراید
کوشش	۴ - جهد
نصیحت	۵ - پند
چاره جو	۶ - کارساز
علم	۷ - دانش

فعالیت های بعد از درس

مشق و تکرار :

بیت به بیت یک شاگرد قرائت نماید دیگری معنی کند در اخیر دو نفر درس را طور مکمل قرائت نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - پدر چه نصیحت میکند ؟

۲ - این وقت برای چه کار است ؟

۳ - چه چیز را طلب کنیم بخاطر چه ؟

۴ - هر چیز در نتیجهٔ چه بدست می آید ؟

۵ - هر چیز را که خوانی در بارهٔ آن چه کن ؟

کارخانگی : در خانه از والدین تان بپرسید که مردم چرا علماء را قدر می کنند جواب آنها را در کتابچه های تان بنویسید .

وقایهٔ صحت

اگر میخواهی که زندگی آرام وصحت سالم داشته باشی در روشنی احکام اسلام زندگی کن ، توصیه های شریعت را عملی نما و از چیزهای ذیل پرهیز کن :

- مغز خود را از غرور .
- چشم خود را از نامحرم .
- گوش خود را از شنیدن غیبت و بیهوده گوئی .
- دهن خود را از عیب گوئی .
- شکم خود را از حرام .
- دست خود را از ظلم .
- پای خود را از اذیت .

- پوست خود را از چرک .
- قلب خود را از کینه خالی نگهدار تا سالم بمانی .

لغات	معنیٰ
۱ - وقایه	حفظ و نگهداری
۲ - توصیه	پند دادن ، نصیحت کردن .
۳ - غرور	کبر و خود بینی
۴ - اذیت	رنج ، آزار

فعالیتهای بعد از درس

مشق و تکرار :

پنج نفر شاگردان درس را تکراراً بخوانند و بعد سائر شاگردان راجع به مفهوم آن از آن پنج نفر سوال نمایند و معلم در عین حال با آنها کمک نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱ـ برای اینکه صحت سالم داشته باشیم چه کنیم ؟

۲ـ شریعت اسلام از چه چیز ها مارا منع کرده است ؟

۳ـ نگهداری دست و پای از ظلم و اذیت چه فایده دارد ؟

۴ـ قلب خود را از چه نگاه کنیم ؟

کارخانگی : به نظر شما غیر از چیزهائیکه در فوق ذکر گردیده برای صحت سالم و زندگی آرام چه کارهای دیگر را بکنیم . آنرا در کتابچه های تان بنویسید .

اندرزها

ای فرزند خود را براستگوئی عادت ده و از سوگند خوردن بپرهیز.

از دروغ گفتن و دشنام دادن دوری کن تا پیش مردم همیشه عزیز باشی.

سخن بیجا و بی فایده مگو که نگفتن بهتر از بیهوده گوئی است.

علماء و بزرگان را احترام کن و به پند آنان گوش ده تا عالم شوی.

از نادانان بی تربیت بگریز تا در نظر مردم خوار و حقیر نشوی.

موفق کسیست که کاری کند.

- کم بگو زیاد بشنو .
- سخن را سنجیده بگو تا دوست را نرنجانی .

لغات	معنیٰ
۱ - سوگند	قسم
۲ - عزیز	با عزت و قدر
۳ - حقیر	خوار ، ذلیل
۴ - مؤفق	کامیاب

فعالیت های بعد از درس

مشق و تکرار :

هر اندرز را یک نفر قرائت و یک نفر مفهوم آنرا بیان دارد

معلم کوشش نماید که بشاگردان گوشه گیر زیاد حصه بدهد .

سوالات برای ارزیابی :

۱ ـ درکدام صورت انسان عزیز و قابل احترام شده میتواند ؟

۲ ـ از نادان بی تربیت چرا بگریزیم ؟

۳ ـ راست گفتن چرا خوب است ؟

۴ ـ موفق کدام کس است ؟

۵ ـ نه گفتن بهتر از چه است ؟

از طرف شب در خانه از پدر و یا بزرگ فامیل تان خواهش نمائید

که بشما نصیحت کند و نصایح او را در کتابچه های تان بنویسید .

آداب سخن گفتن

بر مسلمانان لازم است که آداب سخن گفتن را درنظر داشته باشیم و همیشه در سخن گفتن از نرمی و ملاومت کار بگیریم.

در سخن گفتن نه آنقدر آواز خود را بلند کنیم که سبب ناراحتی شنونده ها شود و نه آنقدر آهسته سخن زنیم که شنونده ها نشنوند.

در مجلسی که بزرگان و علماء سخن میزنند باید به ادب زیاد آنرا گوش بگیریم و اگر خود ما سخن میگوئیم اول درباره آن خوب فکر کرده و بعد آنرا بیان داریم.

درجریان مجلس نوبت سخن گفتن را باید مراعات کنیم.

اگر کسی بسخن گفتن مشغول باشد نباید سخن اورا قطع نمائیم وقتی که سخن او تمام شد اگر ضرورت بود سخن بگوئیم .

دین اسلام مسلمانان را از گفتن سخنان بیهوده وعبث منع نموده است .

پس ما باید مطابق اوامر اسلامی از سخنان بیجا و بی فایده پرهیز نمائیم .

لغات	معنی
۱ ـ ملایمت	نرمی
۲ ـ عبث	بی فایده

فعالیتهای بعد از خواندن

مشق و تکرار :

شش نفر در صنف انتخاب گردد آنها درس را قرائت نموده و بعد از یک دیگر راجع به مفهوم آن سوال نماید و معلم با آنها کمک کند

سوالات برای ارزیابی :

۱ - در وقت سخن گفتن آواز خود را چگونه نگاهداریم ؟

۲ - در مجلس علماء چطور سخن بزنیم .

۳ - اگر کسی سخن می گفت در جریان سخنان او چه کنیم ؟

۴ - دین اسلام ما را از چه منع نموده است ؟

فعالیت گروپی :

معلم درس را قسم املاء بشاگردان بخواند و آنها در کتابچه های خود نوشته کنند و بعداً اعضای گروپ کتابچه های یکدیگر خود را

ا

اصلاح نماید و معلم نظارت کرده و به آنها کمک نماید .

کارخانگی :

هرشاگرد برای خود یک موضوع را پیدا نموده وفردا بنوبت
در پیشروی صنف آمده بدیگران بیان دارد .

لطیفه

سعی و کوشش

طبیعی است که بقه ها در بهار و تابستان در حوض هائیکه پر
از آب باشند شنا مینمایند .

گویند : روزی دو بقه قصد داشتند تا در حوض صاف شنا کنند
بعد از تلاش زیاد بالآخره بظرف بزرگی رسیدند که پر از ماست بود

با هم گفتند چقدر حوض صافی است باید اینجا شنا کنیم. هر دو با هم
خیز زدند و در ظرف ماست افتادند هر چند دست و پا میزدند تا کنار
ظرف بروند و بیرون شوند ولی در ماست فرو میرفتند. یکی از آنها
از ترس و هیبت خود را تسلیم گرداب بی سر و پا نمود و جان سپرد.
دیگری فکر کرد تا آخرین لحظه زندگی خویش باید سعی کند که از حوض
برآید. در اثر دست و پا زدن بقه ماست رفته رفته نرم گردید تا
بالآخره مسکهٔ آن با هم یکجا کلوله شد و بر روی دوغ شناور گشت
بقه سر خود را بلند کرد، دید که بر سر دوغ کشتی سفید مسکه مهیا
گشته است. بقه بر کلوله مسکه بالا رفت و آنرا بکنار ظرف
تیله نمود و خیز زد، باین ترتیب بیرون برآمد و نجات یافت.

۱ - شنا: حرکت بر روی آب بدون وسایل	۲ - سعی: کوشش	۳ - هیبت: ترس، بیم
۴ - گرداب: جاییکه آب دریا عمیقاً دور میخورد	۵ - شناور: آبباز	۶ - ظرف: کاسه

فعالیت های بعد از درس

مشق و تکرار :

شاگردان به ترتیب نوبت صنفی درس را قرائت نمایند و دو نفر شاگرد داوطلب در اخیر لطیفه را در پیشروی صنف بیان بدارد .

سوالات برای ارزیابی :

۱ - بقه ها چه قصد داشتند ؟

۲ - بقه ها در چه افتادند ؟

۳ - بقه ها به چه سرنوشت دچار شدند ؟

۴ - از اثر دست و پا زدن بقه در روی ظرف چه چیز بوجود آمد ؟

۵ - از لطیفهٔ فوق چه نتیجه گرفتید ؟

کارخانگی : شما نیز همچو یک لطیفه را پیدا نموده و در کتابچه های تان بنویسید .

مناجات

یارب زرگ جان بامن قریب هستی — از جمله محبانم بهتر حبیب هستی

هر حاجت که دارم از تو طلب نمایم — حقا دعای ما را بیشک مجیب هستی

غیر از تو دیگر حافظ و نگهبان ندارم — در هر زمان بهر حال ما را رقیب هستی

در درد و مصیبت در جمله امراض — ما را تو شفا بخش بیشک تو طبیب هستی

در حاجت دینی و در حاجت دنیائی — در درد و بلا یارب تو ما را حسیب هستی

فیضی بود بخوف و امیدش بود رجا

با فضل و رحمت خود ما را قریب هستی

لغات	معنی	لغات	معنی
۱- محبان	دوستان	۴- طبیب	علاج کننده
۲- مجیب	اجابت کننده	۵- حسیب	حساب کننده، دارای کرم و مهربانی
۳- رقیب	نگهبان	۶- رجا	امید واری

فعالیتهای بعد از درس

مشق و تکرار :

صنف بدو گروپ تقسیم گردد و از هر گروپ سه سه نفر تعین گردد و یکی در مقابل دیگر قرار گیرند ، یکی بخواند و دیگری معنی کند و نفرهای هر گروپی موفق بود دو نفر همان گروپ درس را طور مکمل قرائت نماید .

سوالات برای ارزیابی :

۱ــ خداوند (ج) ، از چه بما قریب است ؟

۲ــ رقیب ما کیست ؟

۳ــ درد و مصیبت و بلا را از ما کی دور ساخته میتواند ؟

۴ــ حسیب کی است ؟

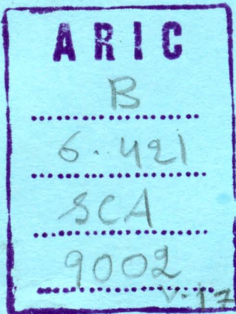
۵ــ خلص مفهوم مناجات چیست ؟

۶ــ شما اگر کدام مناجات را بیاد داشته باشید در

پیشروی صنف آمده بدیگران بیان دارید .

کارخانگی :

از پیش امام مسجد پرسان نمائید که نظر بکدام آیت قرآنکریم خداوند تعالی به انسان نزدیک است . آیت مذکور و معنی آنرا درکتابچه های تان بنویسید .

ناشر:

مؤسسه تحویل کننده: سویدن
و بازار مشترک اروپا (EC)
سال چاپ: ۱۳۷۸ هـ.ش
تعداد: ٤٧٨٩
طبع: Rehmat Printing Press